

до простору, в якому живуть. У назвах усе частіше з'являються українські теми, імена відомих людей і події, важливі для країни. Тепер назва – це вже не просто орієнтир на карті, а нагадування про минуле й сьогодення України.

Повернення старих назв допомагає зберегти пам'ять про історію краю та показує його самобутність. Завдяки цьому географічні назви стають частиною того, як люди сприймають свій регіон і себе в ньому.

У підсумку можна сказати, що перейменування на Вінниччині – це не просто заміна табличок, а процес, який змінює уявлення людей про свою землю. Подальші дослідження можуть стосуватися створення карт перейменувань, порівняння ситуації з іншими областями України та вивчення того, як мешканці сприймають нові назви.

Список використаних джерел:

1. Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки: Закон України від 09 квітня 2015 р. № 317-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 25. Ст. 190.
2. Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів: Закон України від 21 березня 2023 р. № 3005-IX // Відомості Верховної Ради України. 2023. № 22. Ст. 70.
3. Карпенко Ю. О. Лінгвістична географія: навч. посіб. Одеса: Чорномор'я, 2007. 180 с.
4. Масенко Л. С. Мова як оберіг нації. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 280 с.
5. Железняк І. М. Словник гідронімів України. Київ: Наукова думка, 1979. 781 с.
6. Торчинський М. М. Словник української ономастичної термінології. Київ: Українська академія, 2011. 360 с.
7. Лисенко П. С. Словник поліських говорів. Київ: Наукова думка, 1974. 238 с. URI: <https://archive.org/details/p0llissia>.
8. Українська ономастика: енциклопедичний словник-довідник / уклад. М. І. Лесіна. Київ: УНДІМ, 2007. 386 с. URI: <https://archive.org/details/gidr1979>.

Павло КУЗЬ

магістрант II курсу

спеціальності 014 Середня освіта (Географія)

Науковий керівник – доц. Богдан ЗАБЛОЦЬКИЙ

ОСВІТА СКАЛАТСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК СКЛАДОВА ТРЕТИННОГО СЕКТОРА ГОСПОДАРУВАННЯ

Освіта є вагомим фактором соціально-економічного розвитку суспільства, особливо в сучасних умовах глобалізації, стрімкого розвитку науково-технічного прогресу та інформаційних технологій. Вона сприяє формуванню особистості, підготовці кваліфікованих

фахівців, здатних не лише адаптуватися до швидко змінюваних сучасних умов праці, а й активно впливати на інноваційний розвиток кожного з видів економічної діяльності. Таким чином, освіта є не просто соціальною послугою, а критично важливим чинником економічного зростання, інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності будь-якого регіону чи громади. Якість освітнього процесу безпосередньо впливає на благополуччя людей та сприяє швидкому соціально-економічному прогресу [1, 5].

Реалії українського соціуму, який проходить складний, трансформаційно насичений період розвитку, відчуває проблематику стану системи освіти, частково розкривають у своїх наукових працях українські вчені, зокрема: Е. М. Ахромкін, Т. М. Боголіб, Н. М. Бібік, Л. І. Даниленко, Ю. С. Дорофєєва, Г. В. Єльнікова, Л. В. Калініна, В. Г. Кремень О. В. Перепелюкова, О. Я. Савченко, Р. Б. Шиян та ін. Проте, питання реформування освіти, як ключової складової третинного сектора економіки в умовах децентралізації та формування територіальних громад, потребує особливої уваги.

Скалатську територіальну громаду (ТГ) Тернопільської області, як і багато інших громад України, не обминають виклики модернізації освітньої системи, оптимізації мережі закладів та забезпечення високої якості освітніх послуг.

Відповідно до Законів України «Про місцеве самоврядування», «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», а також враховуючи наявний потенціал і фінансову спроможність, Скалатська ТГ реалізує свої повноваження через створення органу місцевого управління освітою – відділу освіти Скалатської міської ради.

У процесі реформування освітньої системи в Скалатській ТГ сформувалася збалансована структура закладів освіти (див. рис.1). Однак, вона потребує ще удосконалення.

Таким чином, структура освіти у Скалатській ТГ включає: 10 закладів дошкільної освіти, 9 закладів загальної середньої освіти з базовою середньою освітою, з них 4 заклади загальної середньої освіти (за вимогами закону «Про освіту» потребують реформування) і 5 гімназій, 1 ліцей за стандартом профільної середньої освіти з поглибленим вивчення окремих предметів (крім цього заклад має статус опорного закладу) та 3 позашкільних заклади.

Станом на 2025-2026 н. р. у закладах дошкільної освіти (ЗДО) громади нараховується 250 дітей, які розподілені у 18 груп. З них 5 груп працює у ЗДО м. Скалата (77 дітей), по 2 групи в Колодівському (26 дітей), Остап'ївському (25 дітей), Староскалатському (21 дитина) закладах дошкільної освіти. У всіх інших старостинських округах

громади у ЗДО по 1-й групі (14-15 дошкільнят). При Подільській гімназії є дошкільнє відділення, в якому виховується 13 дітей.

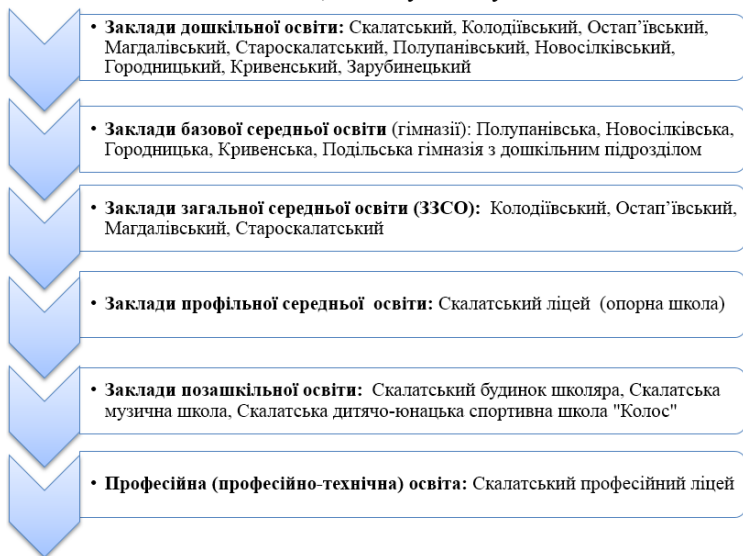

Рис. 1. Структура закладів освіти Скалатської ТГ

Таким чином, структура освіти у Скалатській ТГ включає: 10 закладів дошкільної освіти, 9 закладів загальної середньої з базовою середньою освітою, з них 4 заклади загальної середньої освіти (за вимогами закону «Про освіту» потребують реформування) і 5 гімназій, 1 ліцей за стандартом профільної середньої освіти з поглибленим вивчення окремих предметів (крім цього заклад має статус опорного закладу) та 3 позашкільних заклади.

Станом на 2025-2026 н. р. у закладах дошкільної освіти (ЗДО) громади нараховується 250 дітей, які розподілені у 18 груп. З них 5 груп працює у ЗДО м. Скалата (77 дітей), по 2 групи в Колодіївському (26 дітей), Остап'ївському (25 дітей), Староскалатському (21 дитина) закладах дошкільної освіти. У всіх інших старостинських округах громади у ЗДО по 1-й групі (14-15 дошкільнят). При Подільській гімназії є дошкільнє відділення, в якому виховується 13 дітей.

У 10-х школах громади функціонує 95 окремих класів, в яких навчається 1152 учні. З них 370 учнів міських шкіл і 782 – сільських. Середня завантаженість класів – 12 учнів.

Найбільша кількість учнів нараховується у Скалатському ліцеї (370 учнів), Остап'ївському ЗЗСО (147 учнів), Колодіївському ЗЗСО (129 учнів), Староскалатському ЗЗСО (120 учнів). Серед гімназій

можна виокремити Новосілівську (97 учнів).

Освітній процес забезпечує 208 учителів. Усі вони відповідають займаний посаді. За результатами атестації 139 з них мають вищу кваліфікаційну категорію, 20 – першу, 19 – другу категорію. 46 вчителів удостоєні звання «Старший вчитель», 1 – «Старший вихователь», 6 – «Вчитель-методист». Також в освіті громади працює 25 молодих учителів із кваліфікаційною категорією «Спеціаліст».

У післяурочний час учні шкіл мають можливість займатися у Скалатській музичній школі та гуртках і секціях інших позашкільних закладів освіти, а саме: Скалатського будинку школяра, Скалатської дитячо-юнацької спортивної школи «Колос».

У всіх закладах освіти Скалатської ТГ відбувається впровадження нових технологій і випереджувальних педагогічних методик відповідно до сучасних вимог, здійснюється підтримка талановитих дітей та молоді, переможців національних та міжнародних конкурсів, змагань, олімпіад, а також тих педагогів, учні яких показують високі результати.

Професійна орієнтація в школах та позашкільних установах спрямована на зростання відсотка випускників, які обирають професійну (професійно-технічну) освіту, що важливо для відбудови економіки громади та України в цілому.

Для інтеграції освіти у життя громади встановлюються партнерські відносини з культурно-просвітницькими закладами, громадськими організаціями та бізнесом.

Звіти відділу освіти Скалатської ТГ свідчать про постійну роботу над покращенням матеріально-технічної бази шкіл, створенням безпечного та комфортного освітнього середовища, придбанням дидактичних матеріалів (зокрема, для НУШ). Щорічно, за необхідності, ремонтуються будівлі навчальних закладів, зокрема, відновлюються дахи та модернізується система опалення. Відбувається здійснення адаптації і модифікації інфраструктури навчальних закладів з метою безперешкодного доступу до навчання та виховання осіб із порушенням здоров'я. Забезпечується можливість здобування якісної освіти дітьми та молоддю із особливими освітніми потребами (інклюзія) [2].

Саме освіта є одним із основних напрямків інвестицій в інфраструктуру громади. Для її розвитку здійснюється ефективне використання коштів державного та місцевого бюджетів, а також грантових програм. Влада запевняє, що фінансові інвестиції призведуть до підвищення якості навчання.

У рамках Стратегії розвитку Скалатської територіальної громади на 2023-2027 роки вирішенню певних проблем у галузі освіти приділена особлива увага, зокрема: «...модернізації інфраструктури

освітніх закладів громади, забезпеченню та розвитку інклюзивного середовища в закладах освіти, архітектурної доступності будівель шкіл для осіб з особливими освітніми потребами, створенню освітніх округів та опорних закладів освіти, забезпечення якісного освітнього процесу в них» [3, 4]. Стимулювання педагогів та обдарованих учнів є одним із пріоритетів Програми розвитку освіти громади.

У даний час у громаді немає планів ліквідації навчальних закладів, але органи влади ретельно контролюють демографічну ситуацію в селах та кількість дітей у школах.

Таким чином, освіта Скалатської об'єднаної територіальної громади є невід'ємною та ключовою складовою третинного сектора господарювання. Вона генерує не лише соціальні, а й прямі економічні вигоди через створення робочих місць, формування кваліфікованого людського капіталу та стимулювання місцевого попиту. Реалізація цілей, визначених у Стратегії розвитку громади та в Програмі розвитку освіти, дозволить посилити економічну роль освітньої сфери й забезпечити сталий розвиток території.

Список використаних джерел:

1. Варакута О. М. Освіта і наука Тернопільської області. Географія Тернопільської області: монографія. В 2-ох т. Т. 2: Населення. Господарство. Тернопіль: ФОП Осадця Ю. В., 2020. 544 с.
2. Звіт відділу освіти Скалатської міської ради за 2023 рік. URL: https://skalatmr.gov.ua/sites/skalatmr.gov.ua/files/document_files/zvit-viddil-osviti.pdf.
3. Програма розвитку освіти на 2024–2026 роки (Додаток до рішення сесії Скалатської міської ради). URL: https://ternopilcity.gov.ua/app9/8-34-22--15_122023.pdf.
4. Стратегія розвитку Скалатської міської територіальної громади на 2023–2027 роки. URL: https://skalatmr.gov.ua/sites/skalatmr.gov.ua/files/document_files/strategiya-rozvitku-2023-2027-proekt.pdf.
5. Сидорченко Т. Вплив освіти на розвиток економіки та суспільства. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки. 2023. URL: pedagogy.bdpu.org.ua.

Олена МАНЕЛЮК

магістрантка II курсу

спеціальності 014 Середня освіта (Географія)

Науковий керівник – проф. Леся ЗАСТАВЕЦЬКА

ВИВЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ КРАЇН ЄС У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІЇ

Промисловість є однією з найважливіших сфер господарства, оскільки визначає рівень економічного розвитку, технологічний потенціал, зайнятість населення та конкурентоспроможність країни на